

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 15

ZATERDAG 12 APRIL 1924.

Foto C. Sleenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING, TEGENWOORDIG AMBTSWONING VAN
DEN COMMISSARIS DER KONINGIN IN NOORD-HOLLAND.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

IN DE DUISTERE RIMBA. UIT HET HOOGDUITSCH	
DOOR WILHELM VOLZ (15)	BLZ. 170
BIJNAMEN, DOOR J. SCHUITEMAKER Cz.	„ 171
EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING, DOOR RO	
VAN OVEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 169, 172—174
ONWETENSCHAPPELIJKE REISDRUKKEN, DOOR L.	
VERWEY, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 173 EN 175
EEN BEDRIEGER VERBRAND, DOOR Mr. J. C. ROOSEN-	
BURG.	BLZ. 176
LIJKVERBRANDING OP BALI, DOOR M. T., GEÏLL.	BLZ. 176—179
DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN MR. SERLES, DOOR	
W. B. M. FERGUSON (15)	BLZ. 179
DE TROMPETSTEEG TE ARNHEM, ILLUSTRATIE	„ 180

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

IN DE DUISTERE RIMBA.

SUMATRA'S OERWOUD EN OERMENSCHEN.

15)

Uit het Hoogduitsch

DOOR WILHELM VOLZ.

EIGENAARDIG zijn ook de standen, die zij aannemen, de houding van hun lichaam. Daar de stand het voornaamste is en de beweging slechts een niet te vermijden kwaad — om het eens krachtig uit te drukken — zoo moet er natuurlijk alles op bedacht worden om afwisseling te krijgen; er wordt hurkend, knielend en staande geschermd — de aanval is gericht op de voeten, de knieën, het lichaam of het hoofd — de aangevallene doet evenzoo met wapen, arm, elleboog, hand of knie enz. Zoo biedt het kampspel een groote verscheidenheid van tooneelen. Bij den dans heeft men niet zooveel afwisseling; daar ziet men eigenaardige draaiingen en buigingen van het lichaam, maar hoofdzakelijk van de armen en handen en ook de beenen. De handen maken een scherpen hoek en de vingers zijn op een bijzondere manier teruggebogen — maar het voornaamste is altijd de stand. Zoo verglijdt de dans, zich slechts weinig verplaatsend op de maat van de luiddinkende muziek, van den eenen stand in den anderen; afwisseling komt er in, doordat de muziek van maat verandert. De dansers hebben op mij altijd den indruk gemaakt van levende reliefs; op de oud-Indische tempels in Java zijn nog honderde en duizende van die oude reliefs voor ons bewaard gebleven, die ons het Indische karakter van deze dansen te zien geven. Men moet zich in deze vreemde manier van dansen inwerken — meer dan één reiziger heeft deze dansen vervelend gevonden, de Indische geest is hem vreemd gebleven. Voor mij hebben deze dansen en spelen in hunne schilderachtige uitoefening en soepelheid altijd een groote bekoring gehad. Zij getuigen ongetwijfeld van meer kunstzin dan ons Europeesch gesprings. Over het algemeen is het zoo met de geheele oude Indische cultuur! ☞ Tot laat in den nacht duurde het feest, en de altijd door luiddinkende muziek. Den volgenden morgen heerschte er niettegenstaande den zeer helderen hemel een „onwerstemming”. Ik merkte al heel gauw, dat er iets niet in orde was, maar stoorde mij er niet aan en maakte haast om te vertrekken. Daar brak het los — de koelies staakten, zij wilden den weg over het onbekende gebergte niet gaan en verklaarden dat zij weer naar huis wilden. Zij hadden ongetwijfeld angst voor het gebergte, voor de onbekende gevaren, voor den honger. Wellicht hadden de dorpsbewoners hun mooie moordgeschiedenissen verteld; er waren hier zoo 'n paar tandelooze oude vogelverschriksters, die mij ook al lang verveeld hadden met haar onheilsvoorspellingen.

Ik riep de koelies bij mij en legde hun alles nog eens precies uit, wat wij met elkaar overeen gekomen waren, ik zei hun, dat ik altijd goed en rechtvaardig was en vertelde hun precies hoe de weg liep. Alles tevergeefs. Ik werd boos. Het hielp niets. Ik sprak ze vriendelijk toe. Het hielp niet. Ik probeerde gekheid met hen te maken, op hun eergevoel te werken. Alles tevergeefs. Ik beloofde ze meer geld. Het gaf niets. Zij staakten en wilden naar huis. Woedend liep ik uit het huis weg en in mijn haast liep ik met mijn hoofd tegen de dakbalken aan; toen moest ik toch nog in weerwil van mijn woede lachen — het was als een waarschuwing: met je kop door den muur loopen gaat niet! Wat was mijn positie? Ik was op de koelies aangewezen. Ik zat in het diepst van het binnenland van Sumatra, geweldig ver van de kust af, zonder de mogelijkheid om hulp te krijgen. Waar ik nu was kon ik nog niet eens een vierde van de koelies krijgen, die ik noodig had — daarbij was het nog heelemaal niet zeker, of die wel zouden willen. En bovendien had ik niet zooveel kontant geld bij mij om de koelies uit te betalen, dus nog minder om de nieuwgehuurden te kunnen betalen. De koelies zouden hun loon aan de kust ontvangen, waar ik weer aan geld kon komen. Ik was dus hulpeloos, machteloos. Wat te doen? Onder het rooken van een sigaar zat ik te denken wat ik beginnen moest. Ik had het gevonden: divide et impera! Ik zou tweedracht maken tusschen de menschen en het dan met ze op een accoordje gooien! Ik had langzamerhand al mijn koelies persoonlijk leeren kennen; de gewone avondpraatje kwamen mij hierbij goed van pas; ik wist wie de aanstoker was. Ik begon, zoover dat noodig was Djinal, Dullah en Ripin in mijn vertrouwen te nemen, in zoover, dat zij iederen koelie apart eens extra bewerken moesten. Ik zelf ging intusschen apen schieten, die groote schade in de tuinen aanrichtten; daarmee won ik de harten van de dorpsbewoners. Na een uur ging ik weer naar de koelies en hield een schetterende toespraak en legde ze nog eens alles haarfijn uit; daarop werd ik persoonlijk, den een prees ik hemelhoog, een ander schold ik uit, met een derde stak ik den gek en weer een volgende sprak ik vriendelijk toe; ik trok partij van de persoonlijke standjes der koelies onderling, ik dreigde, ik beloofde; in één woord ik verbruikte al mijn kruut en ziedaar, na een korten tijd had ik de stakende mannen zoover gekregen, dat zij in verschillende partijen verdeeld waren, die onderling met elkaar twistten. Ik liet ze zoo een poosje kibbelen, daarop stichtte ik vrede, verzoende ze met elkaar, zoover als mij dat noodig bleek; de drie belhamels joeg ik weg en betaalde ze tot straf voor hun dienstweigering geen loon uit; een paar heel sluwen, die zagen hoe de zaken stonden en mij verklaarden, dat zij mij volgen zouden, waar ik ook heen ging, gaf ik een extra toelage. Met de overigen kwam ik overeen, dat zij mij — vooropgezet, dat ik om het verschrikkelijke gebergte zou trekken — langs een anderen weg naar de westkust zouden brengen, maar daarvoor dan ook minder loon zouden ontvangen. Zoo was alles in orde — en het gezag was gehandhaafd.

HOOFDSTUK VII.

EEN LAATSTE BLIK OP HET OERWOUD.

☞ Door het oerwoud en over vrije, open velden naderden wij het gebergte. Indrukwekkend verhief zich vóór ons de geweldige Kaba-vulkaan en toen ik den hoogen top met de verschillende kraters, waaruit stoom- en rookwolken omhoog stegen, in 't oog kreeg, ontwaakte bij mij 't verlangen daar heen te trekken. Men had mij verteld, dat er om den voet van den berg een weg leidt. Mijn plan stond vast: de koelies zouden om den berg heen trekken — en ik zou er met twee man over heen gaan. ☞ Opnieuw duik ik dus weg in het diepe oerwoud om mij een weg te banen naar den geweldigen berg; het oerwoudpad brengt ons langzaam naar boven. Hier en daar treften we in het oerwoud nog koffietuinen van inboorlingen aan; sommige nog in gebruik, andere weer verwaarloosd. Op een dier tuinen stond in een ruim, open veld nog een kleine, maar in goeden staat zijnde woning; hier bleven we overnachten om den volgenden morgen onze bergbeklimming voort te zetten. Tot hiertoe had ik met het dorpshef gereden, die als gids met mij mee was gegaan. De wolkenlooze sterrenhemel, die zich boven ons uitspreidde, beloofde een mooien dag en even later goot de volle maan haar zilverlicht over het oerwoud en op den hoogen top van den vulkaan. ☞ Lang bleef ik in gedachten verzonken voor het kleine huis zitten.

reeds van te voren genietend van al het mooie dat ik den volgenden dag te aanschouwen zou krijgen. Een vulkaan in het oerwoud is onbeschrijfelijk indrukwekkend, hoe en op welk tijdstip men hem ook ziet. ☼ s Nachts, ongeveer om twee uur, werd ik gewekt door een onheilspellend geluid, ver weg in het oerwoud. Er klonk een gedempt gebrul; daartuschen het gillende gehuil der Siámangs en de zachte, eigenaardige stemmen der Vengko's; angstig krijschten de apen; de neushoornvogels krasten; schrill schreeuwden de roofvogels er doorheen, daverend klonk daarboven uit het getrompet der olifanten — het was alsof de geheele natuur in opstand was, alsof ieder dier, iedere vogel gillend, zijn stem in waanzinnigen angst met de angstkreten der natuur vermengde. Steeds luider werd het geschreeuw, steeds geweldiger dit helsche concert, telkens klonken er weer nieuwe tonen tusschen door — mooi en huiveringwekkend klonk het in den donkeren nacht. Het naderde steeds meer en zwol tot het ongeloofelijke aan. 't Was indrukwekkend — nu is 't vlak bij — de paarden in den stal beginnen angstig te hinniken, te slaan en aan hun kettingen te rukken, de honden janken en beven, alom heerscht een wilde opstand. . . . er is een tijger in de buurt! Ik sta voor het venster; mijn hand aan de kolf van mijn drieloop. De open plaats voor het huis is helder door de maan verlicht — een vijftig pas verder, aan den zoom van het oerwoud, moet de tijger zich bevinden; daar zal hij gereed liggen om zijn prooi te bespringen. De paarden zijn als dol, ze schreeuwen van angst en rukken aan hun kettingen — ik doorboor met mijn blik het blauwachtig schemerende, maar toch zoo donkere oerwoud. Ieder oogenblik kan het machtige dier te voorschijn komen. Maar niets — niets gebeurt er. Verscheidene minuten verlopen; in de verte is het stil geworden, alleen rondom het huis blijft het oproer voortduren. Weer verlopen er eenige minuten. De paarden worden rustiger — om het huis wordt het stiller, het lawaai verwijdt zich, terwijl er steeds nieuwe angstkreten doorheen klinken; verder, steeds verder gaat 't, tot het ten laatste diep in het oerwoud wegsterft. Na een half uur heerscht er een volmaakt zwijgen in de stille natuur, alsof er niets gebeurd is. 't Is een tijger geweest, die zijn rijk doorkruist heeft! Zes en vijftig passen van het huis af — dat zagen wij den volgenden morgen — had de tijger rechtsomkeert gemaakt. ☼ Nog zelden had ik zoo iets indrukwekkends bijgewoond: dit angstig nachtelijk ontwaken der natuur, deze waanzinnige wanhoopskreten van alles wat leefde, voor den niets ontzienden moordenaar, en plotseling brak het in mijn bewustzijn door: niet de mensch is heerscher in het oerwoud — het is de tijger, deze koning der dieren! ☼ Nu begreep ik het, waarom de inlander den tijger met zulk een diep ontzag nadert en hem zoo vol deemoed aanspreekt, waarom hij hem als stamvader vereert en trotsch is op zijn afkomst: hij gevoelt, dat hij niets vermag tegenover die kracht en die onversaagdheid, waarvoor alles moet buigen; hij heeft de vroegere schuwheid nog niet overwonnen, hij is nog niet vrij in het oerwoud en voelt nog de slaven-ketting om zich heen; hij buigt zich met de geheele dierenwereld mee, voor zijn Heer, voor den heerscher van het oerwoud. Alleen wanneer hij zich volkomen veilig weet, durft hij op te snijden; zooals een schooljongen, die achter den rug van zijn meester heel wat durft, zoo begint ook hij dan den spot met hem te drijven; dan vertelt hij verhalen, dat de tijger dom en verwaand is en dat men hem, als men een beetje geslepen is, gemakkelijk voor het lapje kan houden. ☼ „De tijger had eens het vrouwtje van een muskusdier verslonden; gramstorig bedacht het mannetje hoe hij het beste wraak kon nemen. Hij ging naar den tijger toe, die met een volle maag onder een boom lag uit te rusten, en zeide met een allervriendelijkste stem: „geloof toch niet, Heer, dat ik boos ben, omdat ge mijn vrouw hebt opgegeten; wat is een klein muskusdier, vergeleken bij uw heerlijkheid! Gij zijt onze koning en ge hebt alles over ons te zeggen; wat gij doet, is welgedaan; een ander vrouwtje kan ik gemakkelijk genoeg vinden”. Zoo bleef hij langen tijd met den tijger praten, totdat hij hem ten laatste vertelde, dat er niet ver vandaan nog een andere tijger woonde, die eigenlijk nog sterker was. Dreigend stond de tijger op. Hij legde het muskusdier het zwijgen op, want, neen, dat kòn niet waar zijn, dat geloofde hij niet; het muskusdier echter wierp hier tegenin dat die andere tijger het zelf beweerde: „hij beroemt er zich op, Heer, dat gij uw kracht niet met de zijne durft meten”. Nu werd de tijger nijdig en hij vroeg waar die tijger, die zoo iets durfde beweren, toch huisde. Het muskusdier probeerde nu

den tijger tot kalmte te brengen, waardoor deze zich echter nog veel meer opwond. Ziedend van woede verlangde de tijger nu dat het muskusdier hem bij zijn tegenstander zou brengen. „Hij woont in een diep hol, Heer!” zeide het muskusdier, „zoudt gij daar in durven afdalen?” Woedend beet de tijger naar het kleine dier, dat hem echter handig ontweek en zich liet overhalen om den tijger den weg te wijzen. Het muskusdier bracht hem naar een diepe bron ver weg in het oerwoud en zeide, dat daar, in dat diepe hol, zijn tegenstander woonde. Brullend sprong de tijger op den rand van de bron en toen hij daar beneden in het water zijn eigen spiegelbeeld zag, sprong hij er, ziedend van woede, in om zijn schijn-vijand te doden. Zoo verdronk hij in de diepe bron. Het kleine muskusdier had zich door zijn slimheid op den sterken tijger kunnen wreken”.

(Slot volgt).

BIJNAMEN.

IN vroeger tijd was 't ten platten lande (en ook wel in de steden) algemeen gebruik om de menschen bijnamen te geven. Er zullen wel streken in ons land zijn, waar die gewoonte nog bestaat. Het gebeurde, dat de personen, die met zoo'n bijnaam waren gezegend, nooit *anders* genoemd werden en dat de geslachtsnaam geheel onbekend was bij hun medeburgers. De bijnaam ging dikwijls over op 't nageslacht en bleef dus vele jaren hangen. Sommigen, die zoo'n spotnaam hadden, stoorden zich er niet aan, maar anderen maakten zich boos, als ze niet genoemd werden bij hun eigenlijken naam; maar dat hielp meestal niets. 't Was integendeel voor de plaagzieke en spotgrage jeugd 'n reden te meer om den scheldnaam te bezigen en de menschen na te roepen en uit te jouwen. Uit m'n jeugd herinner ik me hoe wij, kwajongens, pret hadden om, achter een heg of struik verborgen, in ons dorp de mannen of vrouwen hun bijnaam na te roepen, vooral als we wisten, dat ze daar kwaad om werden. ☼ *Jaap Sul* was de bijnaam van 'n groenteventer, die niet van de slimsten was. *Looden Geert* werd zoo genoemd, omdat ze met 'n man getrouwd was, die Lodewijk heette. *Rooie Teunis Speknek* was een bedelaar, die rood haar en 'n heel dikke nek had. Twee boeren, die allebei denzelfden naam hadden, maar waarvan de een rijk was en de ander niet, werden ter onderscheiding nooit anders genoemd dan *Piet Met* en *Piet Zonder*. Drie medeburgers, die hetzelfde heetten van voor- en achternaam, maar waarvan de een met 'n kruk liep, de tweede knecht op 'n zaagmolen was en de derde uit den Achterhoek kwam, werden onderscheiden in: *Reinder de Krek*, *Reinder de Zaag* en *Reinder de Poep*. 'n Dokter, die alle dagen met 'n ouwe, stijve ket (klein paardje) voor z'n karretje door 't dorp reed, heette: *Dokter Huleket* ('n Huut is een aftandsch paard). Er waren er veel meer, maar ik herinner me slechts deze. — Welke zonderlinge, soms karakteristieke bijnamen in Dokkum gebezigd werden, vertelt ons Dr. Eclo Verwijs in zijn aantekeningen op „De Spaansche Brabander” van Bredero. Drie gezusters, die samen woonden, werden betiteld met: *Bed*, *peul* en *kussen*, omdat de een groot en zwaar, de tweede lang en dun en de derde rond en dik was. 'n Man met bijzonder dikke *partes posteriores* werd altijd nageroepen: „Iggele Pupertje.” ☼ In „De Spaansche Brabander” zelf worden genoemd met hun bijnamen: Jan Knol, Andries Giet-logen, Elsje Koockleckers, Trijn Snoeps, Harmen Gladmuyt, Jannetje Stronx, Jan Selde-waer, Frans Wittebroodt, Melis Malmoud, Hillebrand Droochnap, Harmen de Raser, Trijn Dubbeld, Jannetje met één oor, Pokdalige Neel, Adriaan een Pintje, Jan Kackmacklijk, Jan Doeter-niet-toe, Schoppen één-oogh, Otje Dickmuyt, Trijn Snaps, Els Kals, Auwe Lampoot, enz. Van sommige straattypen uit de 17e eeuw, wier beeltenis door bekende prenttekenaars is vereeuwigd, zijn de bijnamen bewaard gebleven, zooals: Gerritje Vuylturf, Poestenbrij, Potjebeuling, Claes Dikkebotter, De Prinses, Kapitein Alverbruit, Lijs met de Lappen, Hout-wat-ende geeft wat. Uit later tijd werden de bijnamen bewaard van De Japaneesjes, Kukuluku, Malle Betje, Joedele Saar, De blikken Dominee, Had-je-me-maar, enz. Ook in de Amsterdamsche schetsen van Justus van Maurik komen meermalen personen voor onder hun bijnamen: Hein de Mop, Schele Arie, de Rooie, Mottige Toon, enz. ☼ Met 't toenemen der beschaving vermindert 't geven en gebruiken van bijnamen meer en meer. Maar 't zal nog wel heel wat duren, eer het geheel zal zijn verdwenen.

J. SCHUITEMAKER Cz.

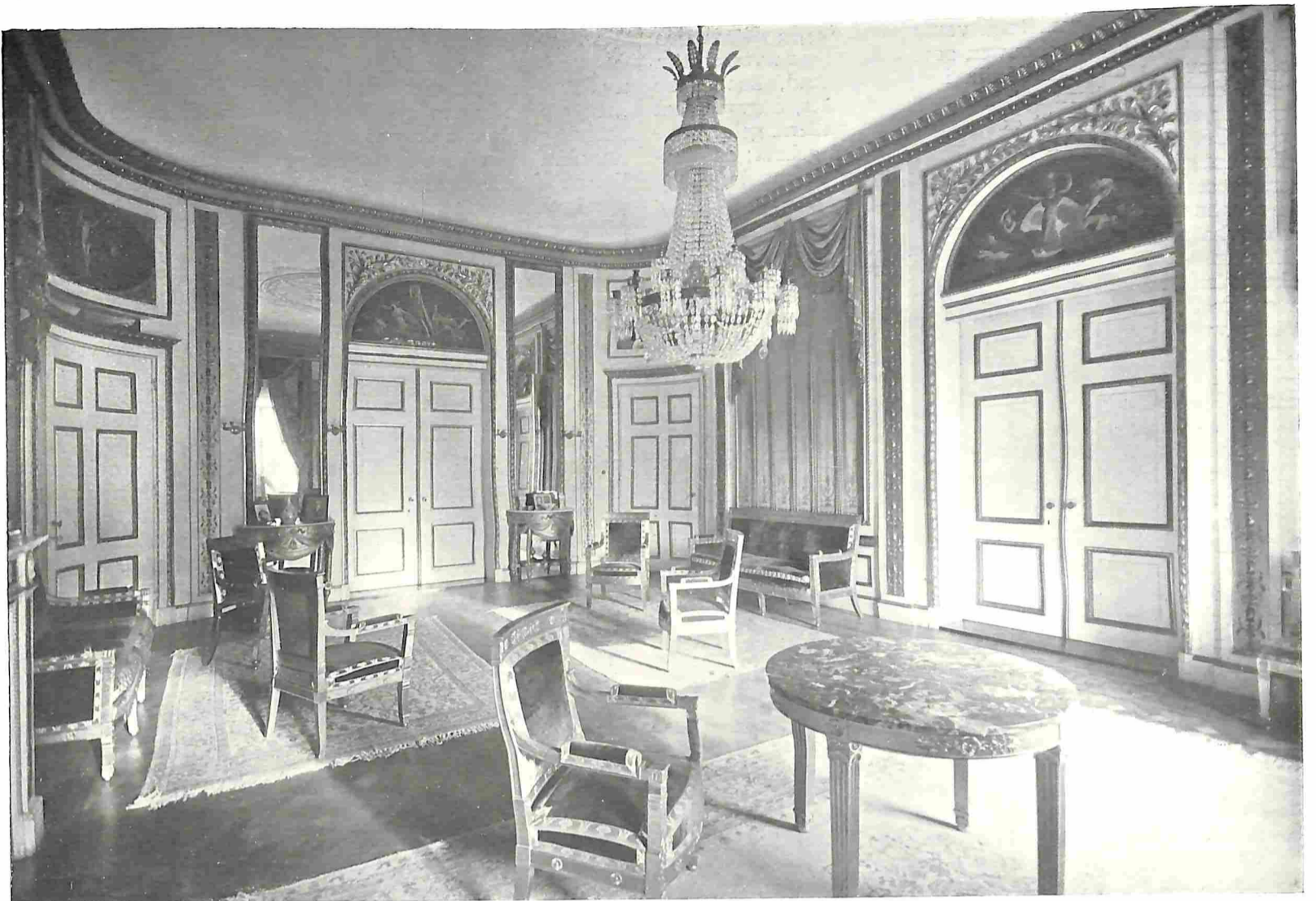

Foto C. Steenbergh.

DE GOUDEN ZAAL IN DE AMBTSWONING VAN DEN COMMISSARIS DER KONINGIN IN NOORD-HOLLAND.

'N HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING.

VELE zijn de patriciërswohnungen van Haarlem, Noord-Hollands hoofdstad. Het huis, dat ik ditmaal bezocht, is één van de meest opmerkenwaardige: hier werd een specimen van Hollandschen empire-stijl, waarvan slechts weinig exemplaren worden gevonden, het zuiverst bewaard. Zoowel de gevel als het interieur, waar zelfs de meubeleering in een enkele zaal nog de oorspronkelijke is, werden nauwelijks geschonden door de piëteitvolle bewoners, die sinds den bouw (1805—1808) er hun intrek namen. Hiertoe werkte, mede het feit, dat 't sedert omstreeks 1880, toen Jhr. Schorer, Commissaris der Koningin voor de provincie Noord-Holland, 't betrok, onafgebroken als ambtswoning fungeerde, een fundie, waarvoor de vorstelijke gevel en de weidsche reze-chaussee 't huis van nature schenen te bestemmen. Aan de Nieuwe gracht gelegen, heeft men een ruim overzicht over het breede stille water; een hooge dubbele stoep geeft toegang tot het gebouw, waarvan de voorgevel zeven breede ramen telt. J. van Straaten wijdt in 1812 een uitvoerige bespreking aan dit huis met een aantal plattegronden en opstanden in zijn boek: *Gronnen en afbeeldingen van nieuwe gebouwen en derzelver binnenwerken*, volgens de nieuwste wijzen ten dienste van werkbazen en in het bijzonder tot voorbeelden voor de jeugd, welke zich op de bouwkunde toelegt. Daaruit blijkt, hoe 't reeds in de eerste jaren van zijn bestaan als een proeve van uitstekende architectuur de aandacht trok. De Amsterdamsche architect G. van der Hardt begon in 1805 den bouw, welke in 1808 werd voltooid. Op een hardsteen basement werd de gevel opgetrokken van Bentheimer steen. Rijzig verheft zich de middentravee, waarvan de hoogte nog wordt geaccentueerd door vier pilasters, in één stuk doorgetrokken van basement tot kroonlijst. Uiterst simpel is de versiering, slechts de Ionische kapiteelen en de segmentvormige frontons boven de drie ramen der middentravee verbreken de rechtlijnigheid, welke, volmaakt Hollandsch-deftig, de waardigheid van den eersten bewoner ondersteunt. De eerste bewoner, die tevens als bouwheer de vorstelijke opdracht gaf (waarbij, als we later bij de interieur-beschrijving zullen zien, de

zuinigheid van den Hollandschen koopman al te fantastische weelde breidelde) heette Willem Philip Barnaart, later, sinds 1817, jonkheer Willem Philip Barnaart, afstammeling van een geslacht, thans bijkans uitgestorven. Als één van de oudst-bekende leden wordt genoemd Willem Barnaart, voor Mei 1626 reeds te Haarlem als kistenmaker gevestigd, oorspronkelijk van Meenen afkomstig. Zijn nakomelingen beoefenden nog een tijdlang het bedrijf van schrijnwerker en timmerman. Echter vinden we ze reeds omstreeks het midden der 17e eeuw als lintwerkers, als fabrikanten en handelaars in manufacturen: van 1638—1714 leefde Cornelis Josua Barnaart te Haarlem, wiens zaak aanvankelijk gevestigd was op het Groot-Heiligland „in de twee blauwe duifjes”, later in 1714, waar „het bonte paard uithangt”. Steeds meer steeg het aanzien en de rijkdom van het geslacht, dat in den aanvang der 19e eeuw in Willem Philip Barnaart, den enig overgebleven afstammeling der familie te Haarlem, een waardig vertegenwoordiger vond. In 1781, na den dood van zijn jonggestorven vader geboren, had hij een aanzienlijk vermogen te zijner beschikking: van zijn grootmoeder Engeltje van Hoven, in 1734 buiten gemeenschap van goederen gehuwd met Abraham Barnaart, eenige dochter van Isaac van Hoven, had hij een terrein geërfd aan de Nieuwe gracht. Den 20sten October 1806 verzocht Willem Philip, heer van Bergen en Zandvoort, op zijn naam te stellen het huis, dat hij had laten bouwen op dit terrein, aan de Zuidzijde der eerste Nieuwe Gracht tusschen de Jans- en Kruisbruggen, met een tuin, alsmede een stalling, koetshuis en koetsierswoning in de Ridderstraat, welke evenwijdig loopend met de Nieuwe Gracht, den tuin afsluit. Nog zien we aan het uiteinde van den tuin het tuinhuis, voor stalling enz. ingericht, geheel bewaard als de 19e eeuwse smaak apprecieerde. Toegang ertoe verleent een portiek, rustend op twee kolommen; in het driehoekig fronton is een klok aanehem ontworpen bouwewerke, gelijk Pieter Post op de door hem ontworpen bouwewerke aanbracht, ontbreekt evenmin. En voor het tuinhuis vertegenwoordigen vier plâtre-beelden de onontbeerlijke mythologie. Dit alles aanschouwt men ook

thans nog uit de vensters van huiskamer, koepelkamer en gouden zaal, welke drie vertrekken het achtergedeelte van het huis beslaan; aan de voorzijde vinden we de zoogenaamde Etrurische zaal en een vertrek, dat thans dienst doet als werkkamer van Jhr. Roëll, Commissaris der Koningin voor de provincie Noord-Holland, den tegenwoordigen bewoner. Wel stelde de nakomeling van eenvoudige manufactuurhandelaars hooge eischen aan het leven. Wel was hij geklommen op de maatschappelijke ladder. In 1811 werd Willem Philip Barnaart maire der stad Haarlem; daarnaast was hij kolonel der schutterij, lid van den Raad der Stad Haarlem, in 1829 lid der ridderschap van Holland en der Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, adjudant des konings i.b.d. en ridder in de orde van den Nederlandschen leeuw. En zijn menschelijke ijdelheid werd volkomen bevredigd, toen hem 27 September 1817 de jonkheerstitel werd toegekend. Wel Blijkbaar heeft ook hij, evenals de tegenwoordige bewoner, groote recepties gehouden, waarvoor het huis toen beter was ingericht dan thans. Want nu is 't zelfs bij massa-ontvangsten, als 'n 200 gasten aanwezig zijn, noodzakelijk, met 't oog op de vestibule, den benedeningang te gebruiken, waarna men, langs een betrekkelijk smalle en alles-behalve monumentale trap, de ontvangkamers bereikt. De hoofddeur wordt slechts geopend bij vorstelijke bezoeken: de stoep zelve is door hekken steeds afgesloten. Maar in Barnaarts dagen was aan de linkerzijde naast de vestibule een spreekkamer, grenzend aan een kleine zijkamer. Deze beide zijn bij elkaar getrokken, waardoor één groote kamer, de tegenwoordige werkkamer, ontstond, een vereeniging, die feitelijk de rez-de-chaussee bedorven heeft. Wanneer dit vandalisme geschiedde, is me onbekend: vele eigenaren en bewoners volgden elkaar op gedurende de 19e eeuw. De eerste eigenaar verkocht 't huis aan de familie Haitsma Mulier, die 't op haar beurt verkocht aan de provincie. En nu doet 't eigenaardige geval zich voor, dat de provincie het aan 't Rijk verhuurt: sinds 1880 deed 't dienst als ambtswoning voor den Commissaris der Koningin, die met een betrekkelijk kleine woonruimte genoegen moet nemen.

(Slot volgt).

RO VAN OVEN.

ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN

3) door L. VERWEY.

Dinsdag 13 Februari 1923.

WIJ hebben tegenwoordig een bijna dagelijkschen omgang met de familie in de stad. 't Zijn zulke vriendelijke menschen! Wij krijgen Italiaansche les van de Milaneesche schoondochter, zooals je weet. Zij wordt daarbij geassisteerd door 5 schoonzusters. Ik geloof niet, dat een vrouw zich hier op Sicilië alleen aan ons Westerlingen mag overleveren. Het bezwaar is dan wel, dat zij in hun vriendelijkheid allemaal tegelijk iets willen vertellen en dat we zoo'n moeite hebben, dat te volgen. Maar 't scherpt de oplettendheid, en ook op die manier valt er veel te leeren. Deze week gingen we samen naar de les. Dat 't elektrische licht werd aangelegd, en — echt op zijn Siciliaansch — alle kamers tegelijk daardoor in wanorde waren, was geen bezwaar. Er zijn nooit bezwaren, dat is juist zoo heerlijk hier. Zij hebben een typisch Italiaansch huis, een palazzo met groote hooge kamers, heelemaal ingericht op koelte in den zomer, nergens verwarming en nergens gordijnen en prachtige antieke tegelvloeren, zoowel in slaapkamers als in zitkamers. Wij mochten kiezen

Foto C. Steenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING. DE ETRURISCHE ZAAL.

waar wij zitten wilden, en kozen de slaapkamer van de drie oudste meisjes. Wij hebben dien middag niets geleerd, maar veel plezier gehad. Of ze stonden allemaal tegelijk ons uit te leggen, wat ze zelf zeiden, of ze stonden elkaar uit te leggen, wat wij zeiden. Ze haalden al haar schatten voor den dag om ons te amuseeren, haar mooiste handwerken, haar boeken, muziekinstrumenten en schilderijtjes, en wij kregen in eens een kijk in haar leven en vonden dit veel interessanter dan de beste grammaireres. Zij hadden voor ons alle twee een zakdoek gemaakt van fijn Siciliaansch borduurwerk, en riepen allemaal door elkaar dat we dien mee naar Holland moesten nemen. Ze lieten ons zonder eenige reserve het heele huis zien, tot zelfs 't dak, waar ze kippen hielden, en we werden voorgesteld aan den vader, die afkomstig was uit Pantelleria en gedrapeerd in een grijze shawl uit zijn bureau kwam. Op 't eind van den middag kwam Mamma, een lieve aristocratische verschijning. Zij bood ons koffie aan, maar dan moest eerst de geit thuis komen voor de melk. Hoe dikwijls hebben wij nu al moeten wachten op 't thuiskomen van de geit! In dit land, waar tijd geen rol schijnt te spelen, is dat niets verwonderlijk. Zij hebben een leven van twee eeuwen geleden, al die meisjes, want zij gaan nooit uit en haar dagen brengen ze door met de prachtigste handwerken, waar ze soms eenige jaren aan werken, studeeren zoowat Fransch en Duitsch, schilderen bloemen op zij, of vergrooten

Foto C. Steenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING. DE EETZAAL.

naar prentbriefkaarten, spelen harp en piano en reciteeren voor elkaar, kortom, al die kunsten, die 2 eeuwen geleden onze overgrootmoeders sierden en waar wij geen begrip van hebben. Zij leerden dit alles bij de nonnen van 't Sacré Coeur in Palermo, de eenige stad, die zij kennen, behalve Girgenti, waar zij van haar 7e tot haar 18e jaar werden opgevoed, de twee oudsten zelfs van haar 4e en 5e jaar af. Twee maal per jaar mochten zij dan een week naar huis en 's zomers met de groote hitte twee maanden. ☼ In 't begin waren er wel tranen gevallen en ze hadden mamma zoo gemist, vertelden ze, maar later was 't een heerlijk leven geweest, met al de vriendinnen. Daarna waren zij weer thuisgekomen en een jaar geleden heeft haar blonde Milaneesche schoonzuster haar intrek bij hen genomen, een aanslag op de Siciliaansche zeden gedaan en een andere wereld voor haar geopend, zoodat zij verlangen naar reizen zijn gaan krijgen en de harten van de vijf zusters naar Rome trekken. De drie oudsten hebben als eenige afleiding, een tuin onder aan de stad. In Rosina's tuin groeien sinaasappel- en citroen-, in die van de twee anderen amandelboomen. Die heeft Pappa voor haar gekocht en af en toe gaan zij daar wandelen. Klinkt dat niet middeleeuwsch? Bijna zooals in het liedje:

Eens Meien morgens vroege
Was ic upgestaen
In een schoen boomgaardekijn
Soude ic spelen gaen
Daer vont ic drie joncfrou-
wen staen
Si waren so wale ghedaen
D'ene sanc voren, d'ander
sanc na:
Harba, lorifa, harba harba
lorifa!

☼ De mannelijke „ic” uit dit liedje werd geweerd door Papa X., die 't voor zijn eigen gezelligheid en het heil van zijn kinderen wenschelijker vond, dat de familie om de groote tafel vereenigd bleef en slechts schoondochters, die tot die gezelligheid bijdroegen, werden toegelaten in 's consuls woning. ☼ 's Zomers met de ergste hitte blijven ze in dit huis, maar in 't najaar, als 't iets minder warm begint te worden, gaan ze naar hun villa buiten aan de zee, die ze ons willen laten zien, zoo gauw er een geschikte dag aanbreekt. Maar dan moet Alfonso thuis zijn, want zonder mannelijk geleide mogen de dames zoo'n tocht niet ondernemen. En voor a.s. Zondag is er een ander plan gemaakt, een bezoek aan Buona Morona, een buitenhuis, niet ver van ons hotel, dat toebehoort aan haar oom, den markies G. uit Palermo.

Maandag 19 Februari.

☼ De partij van gisteren is zeer geslaagd. 's Morgens woei de Sirocco en wij dachten, dat geen van de familie den moed zou hebben den wind te trotseeren. Maar tegen half 4, toen ik van mijn balkon af de geiten op de Rupa stond te bekijken, zag ik in de verte het kleine zwarte figuurtje van dien braven Alfonso met zijn blonde vrouw en zijn vijf zwarte zusters de steenen trappen van 't hotel afkomen. Wij hadden nog juist tijd onze coiffure wat in orde te brengen en onze dassen recht te trekken, naar beneê te loopen en thee te bestellen, voor de familie bij de voordeur was. Na een hartelijke begroe-

ting over en weer dronken we thee in de conversatiezaal onder een levendig gesprek en in afwachting van de dingen, die komen zouden. Als gracieuse inleiding liet Alfonso door den tuinmanszoon van den markies eenige bouquetten voor ons brengen: lavendel, Romeinsche hyacinthen en jonquilles. Als tegenbeleefdheid lieten wij onze kamers zien. In onze familieportretten stelden ze veel belang en van I's schilderijen — forsche studies naar deze romantische natuur — vroegen ze, of ze vergroot waren naar prentbriefkaarten. ☼ De tuin van Zio Pietro is hier vrij dichtbij. Wij hebben hem menigmaal zien liggen als wij langs den ouden Griekschen weg naar den Junotempel gingen. Er is ook een groote sinaasappelboomgaard in, en achter den muur is een oude Grieksche fontein, waar dagelijks mannen en kinderen met ezels hun waterkruiken komen vullen. Wij hadden nooit

gedroomd in dat Dorado binnen te zullen komen en wij waren verrast door deze onverwachte gelegenheid. De beleefdheid en de attenties van de heele familie waren bepaald aandoenlijk en het geheel was precies een toneelstuk. Dat is 't hier eigenlijk altijd. ☼ En 't aandoenlijkst is hun eigen vreugde. Ze joegen met hun allen de pauw op, tot hij in een boomtak zat en volgens hun opvatting in den juisten stand voor een fotografie. De koe werd naar buiten gebracht en voor ons gemolken, en Alfonso, de model-echtgenootbroer-gastheer, maakte voor al zijn negen dames een klein bouquetje van heliotrope en lavendel. Ten laatste gingen we naar den boomgaard en 't was werkelijk een sprookjesachtig genot, de sinaasappels en de citroenen zelf te plukken en er groote takken van mee naar huis te nemen. Het heele personeel, de tuinman, zijn vrouw, de knecht, de kinderen, iedereen liep mee en voelde zich geroepen, de conversatie gaande te houden hoofdzakelijk in 't Siciliaansch, wat niets op 't Italiaansch lijkt, en wij hadden moeite hen te volgen. Alleen de knecht, die in Amerika geweest was, sprak Engelsch. „Yes Sir”, zei hij tegen ons, als we hem iets vroegen. Hij vermengde zijn Engelsch met Siciliaansch, vooral als hij in vuur raakte, en dank zij zijn sprekende mimiek hebben we zijn verhaal begrepen. Hij had in Amerika een vriendin gehad; 14 jaar was zij en haar naam was Girlie. Zij was niets

meer dan een vriendin geweest, af en toe een praatje samen, maar verder niets. Toen hij terugging naar zijn vaderland, had zij hem gesmeekt haar mee te nemen. „Onmogelijk”, had hij gezegd, „je zoudt ons eten niet kunnen verdragen.” ☼ Om haar te overtuigen had hij haar ten eten gevraagd, een portie van macaroni met olijven, en tomatensaus er overheen. 't Resultaat van het diner kan ik niet met fatsoen beschrijven. Daarna was Girlie radicaal bekeerd, zij had hem haar portret meegegeven en van de reis afgezien. Toen hij in Sicilië terugkwam en dat mooie portret aan zijn patroon liet zien, had die gezegd: Je bent dom, dat je die niet mee hebt gebracht. En toen had hij 't portret goed bewaard. Maar later toen hij getrouwd was had zijn vrouw het gevonden en verscheurd. ☼ „Dat was dom van haar,” zei hij „want parole e parole en 't was jammer van 't mooie portret.”

Foto C. Steenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING.
HET VOORHUIS.

☞ Wij werden allemaal samen gefotografeerd onder den eucalyptus en voordat de carozza met Alfonso en zijn dames naar de stad terugreed, draaide hij zich nog eens om en zei, dat we den volgenden Zondag een nog mooieren tocht gingen maken, in twee carozza's, een van den jongen markies B, een jeugdig advocaat en vriend van den huize. Hierbij keek hij terloops naar een van zijn zusters, die lichtelijk bloosde. Of de principes van Papa 't zullen winnen in den strijd tegen Amor, ik weet 't niet. Je begrijpt, hoe benieuwd we zijn naar den volgenden Zondag, maar alles hangt af van 't weer, want bij regen is niemand tot zoiets te bewegen.

Zondag 25 Februari 1923.

☞ Heb ik je wel eens verteld van Gna-Nina Megliara? Zij is een zuiver Oostersch type, donkerbruin van tint met zwart kroeshaar, een levendige mimiek, en ongelooflijk vlug en lenig in al haar bewegingen. Hoe oud zij is, weet ze zelf niet, ze dacht zoowat 50. Zij heet Gna-Nina, omdat zij de weduwe is van een landman. Was zij met een stedeling getrouwd, dan zou zij Donna-Nina heeten. Gna te zeggen tegen een Donna zou een beleediging zijn. Gna-Nina is de Donna di Servizio van den Gabelotto — dit is 't Siciliaansche woord voor pachter — die onder aan den met amandelboomen begroeiden heuvel woont, waar ons hotel op ligt, en elken morgen, als wij op onze eerste wandeling gaan, moet zij 't hek voor ons openmaken en 't 's avonds weer sluiten. Zij draagt een langen wijden rok, die bijna sleept, een gelen hoofddoek over 't hoofd en haar gang is gracieus en wiegelend. ☞ In 't begin was zij niet toeschietelijk, maar sedert wij op een regenachtigen middag bij haar zijn komen zitten tusschen de kippen en de kalkoenen en haar hielpen met boonen doppen, is alle terughouding geweken en zonder eenige reserve vertelde zij ons alles van de familie Grinaldi, bij wie zij dient, den ouden man, die 100 jaar is en blind en altijd in bed ligt, de oude vrouw, die haar tijd verdeelt tusschen haar huis buiten en haar huis in de stad en dan Gna-Nina alleen met den ouden man liet, de drie zoons, die zoo rijk zijn en nog nooit een spade in de hand hebben gehad. Rijk zijn en niet werken is de kinderlijke illusie van alle Sicilianen. Werken wordt als een straf beschouwd. ☞ De oudste zoon — Il padrone noemt men hem hier algemeen — bebouwt de akkers voor 't hotel, alles tuinboonen, die al 7 c.M. de waren, toen wij hier aankwamen en die nu bloeien. Il padrone zelf heeft er nooit een hand voor uitgestoken, maar hij heeft 12 knechts, die in een rij naast elkaar geknield liggen en het onkruid wieden. Hij zelf zit bij hen op een stoel, die zij achter hem aan dragen, en houdt een wakend oog, doet verhalen om ze te boeien en de moraal er van is, dat luiheid schande is. ☞ Gaat hij even naar huis, dan is het uit met den ijver, dan liggen of zitten de heeren op hun gemak tusschen de boonen en doen elkaar verhalen. Maar zoo gauw hij zich vertoont, liggen ze gebogen over het onkruid. ☞ Wij hebben een kostelijken middag bij Gna-Nina gehad. Toen de boonen klaar waren, inviteerde zij ons naar boven en wij mochten 't heele huis zien. Ook de slaapkamer met den 100-jarigen man in bed en wij maakten kennis met Signora Grinaldi, die een bord amandelen voor ons neerzette. Gna-Nina kraakte ze voor ons met haar tanden en hoewel de sporen daarvan in de vruchten stonden, genoten wij dat dankbaar. Daarna dronken we een glas wijn, alle vier uit 't zelfde glas, eerst de pachteres en toen wij en toen Gna-Nina. 't Was heerlijke wijn, en Gna-Nina dronk hem met een zekere wijding. Zij sloot daarbij haar oogen, dronk met langzame teugen en lachte tegen ons. ☞ Toen werd de rest van de amandelen in een zakdoek geknoopt voor ons. Incens nam Gna-Nina mijn arm en bekeek de mouwen van mijn mantel, van onderen bij de polsen en van boven bij 't armsgat. En toen plotseling keek zij heel bedroefd. Die waren nog

Foto L. Verwey.

ONWETENSCHAPPELIJKE REIS-
INDRUKKEN.

OP EEN WANDELING NAAR DE TEMPELS.
GEITENKUDDE TEGEN DE MUREN VAN
DE ROMAANSCH KERK SAN NICOLA.

maar het moet een geweldig bouwwerk geweest zijn en het is niet te gelooven, zooals die steen de eeuwen heeft getrotseerd. Men ziet nog den oorspronkelijken omvang en een van de groote gigantenfiguren, waarop de kapitelen hebben gerust. Maar helaas heeft Empedocles de steenen weg laten sleepen om de haven van Empedocle te bouwen en nu liggen daar de op- en door elkaar gevallen restanten van dat kolossale kunstwerk en daar groeien de olijven uit omhoog en de amandelboomen en begrijpt men niet, waar die hun voedsel uit putten. Van den Zeustempel gaat men door een bloeiende allee van rose-amandelboomen over een veld van wilde goudsbloemen en witte mosterdbloemetjes naar den Castor en Pollux, die niets grootsch biedt, maar op fotografieën nog wel effect maakt. Die wordt 't meest bezocht door de „sight-seeing” Engelse en Amerikaanse dames die hier komen, om de tempels gezien te hebben, en er altijd een vast repertoire op na houden. Deze week hadden ze een nieuw nummer „to do the Temples by moonlight”. Zij gaan dan 's avonds uit in een carozza, gekleed als voor een poolreis en gewapend met wandelstok en Baedeker. Ook zijn ze niet gelukkig als ze niet een stuk

lang niet versleten en zij had zoo graag die mooie jas gehad. „Jij krijgt wel eens een anderen”, zei ik. „Domani” zei Gna-Nina, en lachte weer. 't Begrip Domani (morgen) is rekbaar tot in de eeuwigheid. Tot afscheid kuste zij ons en deed ons ieder een ei cadeau. Toen vouwde zij plechtig haar handen en zei: „Sono sorelli per Dio.” ☞ Sedert dien dag zijn wij groote vrienden en loopt zij op elke wandeling een stuk met ons mee. Met Paschen zullen wij haar een nieuwen gelen hoofddoek geven. Zij zou er potsierlijk uitzien in onze oude mantels. ☞ De voornaamste weg, dien wij gaan door 't hek van Gna-Nina, voert naar de Tempels. De Concordia, de Juno-, de Zeustempel. Het meest imposante vind ik altijd hun ligging, vooral van den Juno, die statig hoog op een berg ligt en van overal zichtbaar is. Wij gaan er 's morgens veel heen; dan zien we er de herders met de geitenkudden aankomen. Vier kudden van groote witte geiten met spiraalvormige horens. Zij springen als gemzen de treden van den tempel op en af en grazen onder de olijven op de helling van den Juno en den Concordia. Voor den Zeus-tempel en dien van Castor en Pollux moet men een toegangskaart hebben. Van den Zeus-Tempel is niet veel meer over,

Foto L. Verwey.

ONWETENSCHAPPELIJKE REIS-
INDRUKKEN.

LANDBEWONER, DIE WIJN GAAT HALEN
OP BUONAMORONE, OP EEN GLOEIEND
WARMEN FEBRUARI-OCHTEND.

„antiek Grieksch aardewerk” kunnen meenemen en wordt daar ruim misbruik van gemaakt door slimme Sicilianen. Eén van hen heeft zelfs een winstgevend bedrijf als geleider naar een grot, waar dergelijke antiquiteiten gevonden worden. Eén van die excursies heb ik meegemaakt. 't Was een prachtige wandeling naar den anderen kant van de Rupa, waar men het uitzicht heeft over 't heele dal van den Akragas. 3 Australische dames, 2 Amerikaansche, en 2 Engelschen hadden mij geïnviteerd en met ons allen zouden we den gids 25 lire geven. Hij had voor ons allen een „pick-axe” meegebracht. ☒ De meesten van de dames waren maar 3 dagen in Girgenti en wilden haar tijd goed besteden. Met de Tempels en den sarcophaag in den Dom waren ze klaar en nu hadden ze nog dit buitenkansje. Onze gids bracht ons naar een soort van grot achter zijn huis, riep zijn vrouw, die met 5 gele kaarsen aankwam en met haar man en 't gezelschap in de grot verdween. ☒ Bij den ingang al lagen de scherven. Dat stemde hoopvol. Niemand was zoo slecht om te vermoeden, dat die niet antiek waren en daar misschien waren neergegoid, hoewel Baedeker en Meyer ernstig waarschuwen tegen nagemaakte antiquiteiten, De dames groeven ijverig en veroverden in 't zweet haars aanschijns zakdoeken vol van die kostbare herinneringen, die later in 't land der Yankees een tastbaar bewijs zouden zijn van haar bezoek aan de Grieksche nederzetting Girgenti. Ik moet bekennen, dat ik mij had teruggetrokken uit die donkere grot en genoot van de zon, de bloemen en de vogels en 't nooit vervelende vergezicht. Uit meelij kreeg ik, onder 't naar huis gaan, van allemaal een scherf, die ik dankbaar aannam, omdat ik zoo overtuigd was van de goede bedoeling.

(Wordt vervolgd).

EEN BEDRIEGER VERBRAND.

OUDE INDISCHE VERTELLING.

IN de stad Ayodhya regeerde, lang geleden, een machtig en beroemd vorst, Pourouchottama genaamd. Eens bereikte hem het bericht, dat eenige schatplichtige vorsten tegen zijn gezag in verzet gekomen waren, en dadelijk zond hij zijn eersten minister Balabhadra uit, met een groot leger, om den opstand te dempen. Toen de minister vertrokken was, verscheen er, tegen het eind van den regentijd, een boeddhistische bedelmonnik in de hoofdstad, die door zijn slimheid om vragen te beantwoorden, en zijn gave om verborgen zaken te ontdekken, een groote reputatie verworven had. Het gerucht van zijn roem drong tot den koning door, die hem bij zich liet komen, en den man met de grootste onderscheiding behandelde. Zij kwamen in gesprek, en de bedelaar wist zóó mooi te praten, dat de koning weldra niet meer buiten hem kon, en hem over alles raadpleegde. Eens op een dag, was de bedelmonnik niet aan het hof aanwezig, en toen hij den volgenden dag weer verscheen, gaf hij als reden van zijn afwezigheid op, dat hij een bezoek aan het paradijs gebracht had, en verkondigde, dat de Goden hem hadden opgedragen, hunne groeten aan den koning over te brengen. De koning was dom genoeg dit verhaal te gelooven en wist niet, wat hij van verbazing en blijdschap doen zou. Hij was zóó vervuld van de wonderlijke reis van den monnik, dat hij aan niets anders dacht, en alle andere zaken verwaarloosde. ☒ Zoo was de toestand, toen de dappere Balabhadra aan het hof terugkwam, na de opstandelingen verslagen te hebben. Hij was zeer verwonderd den koning in een vertrouwelijk gesprek met een elendigen bedelaar aan te treffen. Door de andere ministers werd hij van de verhalen van den monnik op de hoogte gebracht, en hij begreep dadelijk, dat de koning bedrogen werd. Hij begaf zich nu tot den vorst en vroeg, of de bedelaar hem het bezoek aan den hemel verteld had. „Zeker”, was het antwoord en toen de generaal zeide dat hij geen woord van het verhaal geloofde, bood de monnik aan, in het bijzijn van Balabhadra,

naar den hemel op te stijgen. De koning en de eerste minister vergezelden nu den bedelaar naar zijn cel, waar deze binnen trad en de deur op slot deed. Toen zij geruimen tijd buiten gewacht hadden zonder dat er iets gebeurde, vroeg de eerste minister: „Wanneer zullen wij den wonderman nu zien opstijgen?” „Geduld”, antwoordde de koning, „bij zulke gelegenheden ontdoet de wijze man zich van zijn aardisch omhulsel, en gaat onzichtbaar door de lucht ten hemel. Het is best mogelijk dat hij er reeds is, zonder dat wij hem gezien hebben”. „Wel nu”, zeide de generaal, „laten wij dan vuur doen aanbrengen en de cel in de vlammen doen opgaan”. „Waarom?” vroeg de koning verwonderd. „Wel”, antwoordde de generaal, „als wij het stoffelijk omhulsel van den wijzen man verbranden, kan hij daarin niet terugkeeren, en zal Uwe Majesteit steeds vergezeld zijn van een onzichtbaren hemelschen afgezant. Met uw goetvinden zal ik een verhaal vertellen, dat de zaak geheel zal ophelderen”. ☒ Toen allen gezeten waren, nam de generaal het woord en sprak: „In de stad Radjagriba woonde een brahmaan, genaamd Davasarma. Hij had geen kinderen, tot groot verdriet van hem en zijn vrouw. Zij konden geen kinderen van de bureu zien, of zij kregen de tranen in de oogen. Op een goeden dag zeide de man tot zijn echtgenoot, dat zij niet meer ongerust behoefde te zijn, want dat zij, dank zij een tooverformule, spoedig een zoon van verwonderlijke schoon-

heid zou krijgen, die onder een gelukkig gesternte zou geboren worden. Weldra wachtte de vrouw met ongeduld hare bevalling af, doch hoe groot was de schrik, de ontsteltenis der omstanders, toen het zoo vurig begeerde kind een slang bleek te zijn. Iedereen riep: „verdelg dat monster”, maar de moeder verzette zich krachtig tegen dat voornemen en voedde de slang met zorg op. Lang daarna trouwde de zoon van een buurman, en toen verweet de vrouw van Davasarma haar man, dat hij geen echtgenoot voor hun kind gevonden had. „Dat heb ik toch niet kunnen doen”, antwoordde de man, „omdat niemand zoo dwaas zal zijn, zijn dochter een slang als man te geven.” Daar de vrouw evenwel met dit antwoord niet tevreden was en droevig gestemd bleef, stelde hij haar voor op reis te gaan. Dadelijk werden de toebereidselen gemaakt en begaf het echtpaar zich op weg. Na verloop van eenige maanden, kwamen zij in de stad Bhatanagar, waar zij bij vrienden gingen logeeren. De gastheer vroeg toen aan den brahmaan, wat het doel van zijn reis was, en waarheen hij gaan wilde.

„Wij zijn op reis om een vrouw voor onzen zoon te zoeken”, was het antwoord en toen bood de gastheer zijn eigen dochter, een beeldschoon meisje, aan. Daarop ondernamen Davasarma en zijn vrouw de terugreis, vergezeld van hun toekomstige schoondochter. Toen zij in hun woonplaats waren aangekomen, bewonderden de menschen de bevalligheid van het meisje, en vroegen aan de vrouwen van haar gevolg, hoe zij zulk een volmaakte schoonheid aan een slang konden opofferen? De vrouwen stelden daarop het meisje voor, de vlucht te nemen, doch daartoe was zij niet te bewegen. „Er zijn drie dingen”, zeide zij „die onherroepelijk zijn: een bevel des konings, een gelofte van een geestelijke, en het uithuwelijken van een jong meisje. Wat het lot besloten heeft moet gebeuren”. Zij ging dus niet op het plan van de vrouwen in en het huwelijk werd voltrokken. De jonge vrouw vervulde met veel zorg hare plichten. Overdag voerde zij de slang, haren echtgenoot, melk, en 's nachts hield zij het dier bij zich, in een groote mand, op haar slaapkamer. Eens op een nacht werd zij verschrikt wakker, daar zij een man bij haar bed zag staan. Zij stond dadelijk op en riep om hulp, terwijl zij naar de deur liep, om den indringer te ontkomen. De man zeide tot haar, dat zij niet bang behoefde te zijn, want dat hij haar echtgenoot was en om haar te overtuigen, nam hij weer de gedaante van een slang aan en ging in de mand liggen, doch onmiddellijk kwam hij weer te voorschijn als een schoone jongeling in den bloei

Foto M. Tadema.

LIJKVERBRANDING OP BALI.
VROUW MET FRAAI BEWERKTE OFFER-
MANDEN VAN LONTARBLAD.

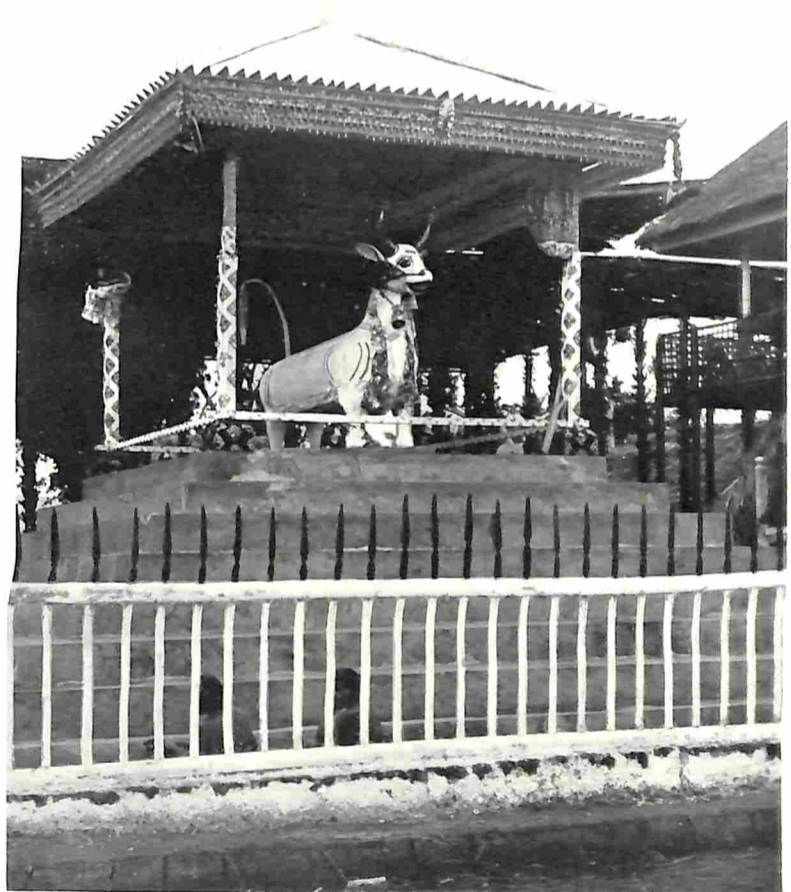
VORSTELIJKE VROUWEN BIJ EEN LIJKVERBRANDING OP BALI.

van zijn jeugd, versierd met goud en edelgesteenten. Den volgenden morgen, toen zijn kinderen nog sliepen, sloop Davasarma op hun kamer, nam het vel van de slang weg en wierp het in het vuur. Het gevolg hiervan was, dat de jongeling niet meer van gedaante veranderen kon, en sedert dat oogenblik de trots zijner ouders en het geluk van het huisgezin uitmaakte". ☼ Toen de koning van Ayodhya dit verhaal gehoord had, aarzelde hij niet langer, om den raad van den generaal op te volgen. De cel werd in brand gestoken, en de wijze man kwam jammerlijk in de vlammen om. Mr. J. C. ROOSENBURG.

Lijkverbranding op Bali.

Op Bali worden, naar Hindoesche zede, alle lijken verbrand, omdat alleen door deze handeling vooruitgang van de ziel mogelijk is. „Priesters,” zegt Nieuwenkamp in zijn „Zwerftochten”, „gaan na verbranding dadelijk naar den hoogsten hemel, gewone menschen komen daar eerst na zevenmaal als mensch geboren te zijn”. De tijd van den dood tot de verbranding is zeer verschillend; bij vorsten duurt hij meestal korter dan bij kleine lieden, daar zoo'n ceremonie veel tijd in beslag neemt, en groote kosten meebrengt. ☼ Drie dagen vóór de verbranding wordt het lijk opgegraven en in een buiten de kampong opgerichte „pondok” gelegd. Blijkt het, dat 't in dien tijd vergaan is, dan behoeft men slechts „in effigie” te verbranden (hiertoe maakt men een plankje met een menschelijke gedaante erop geschetst.) ☼ Ter dood veroordeelden, leprozen, aan pokken overledenen en in het kraambed gestorven en zwangere vrouwen mogen niet verbrand worden; deze arme zielen komen in de hel, en worden daar duizenden jaren gepijnigd. Men moet echter hierbij niet uit 't oog verliezen, dat niet al deze opvattingen meer tot den oorspronkelijken godsdienst teruggebracht kunnen worden. ☼ Ligt het te verbranden lichaam in de „pondok”, dan wordt het gewasschen, meestal door vrouwen en meisjes, welke eerst zichzelf en het er voor te gebruiken vaatwerk moeten reinigen. De priester legt een gouden ring met robijn op de tong, een stukje ijzer en een melatibloem tusschen de tanden, verder een lelieknop voor de neusgaten, was op de ooren, spiegelglas voor de oogen, en een lontarblad op de wenkbrauwen, — dit alles heeft ten doel, dat de gestorvene bij de reïncarnatie een begaafde tong, sterke mooie tanden, fraaie neus, goede ooren en glanzende oogen hebben moge! Het uiterlijk schijnt dus in het latere leven lang geen ondergeschikte rol te spelen! Ook het lichaam wordt met verschillende dingen, o.a. eierdooiers, gewijd water en bloemen, ingewreven, enz. — Dagelijks worden voor den doode spijs en drank klaargezet. . . . Vóór het huis hangt een met wit gaas omfloerste lamp ten teeken, dat er een doode ligt. ☼ Binnen de ommuurde woonplaats der naaste familieleden van den doode — hier de poenggawa, d.i. „heer”, van Singaradja — zitten wel honderd man vleesch en andere eetwaren fijn te stampen in een bepaald rhythmie; dagenlang zijn zij daar al mee bezig, want het is een heel groot feest. Tientallen mannen en vrouwen werken aan de op het laatst aan te brengen versieringen en offeranden. Buiten heerscht een feestelijke stemming: de karretjes hebben vlaggen en bloemen op, en, zoowel mannen als vrouwen zijn voor deze gelegenheid extra „gekleed”, en hebben hun mooiste plunje aan. De bevolking besproeit ijverig den weg, hetgeen wel noodig is,

want het stuift verschrikkelijk. Tegen 1 uur gaan we naar de verbrandingsplaats (tevens begraafplaats); daar staan op een overdekte stelling de 17 kisten in stierenvorm, die straks de lichamen der dooden, want er zijn er 17, zullen herbergen; drie ervan zijn gekleurd, en rijkelijk opgetuigd, de grootste is bestemd voor den heer van Singaradja, of juist: voor wat er nog van hem over is. ☼ De hoofdkleur van den stier is geel, maar de ornamentiek is in groen, paars en rood; recht overeind staan de ooren, evenals de staart, die echter dan weer in een sierlijke bocht naar omlaag gaat; het lijf is langgerekt. De 16 andere kisten zijn veel kleiner, wit en maar heel simpeltjes in vergelijking met die van den heer van Singaradja; slechts enkele vegen over kop en staart werden ter verfraaiing aangebracht; ze geven een uiterst primitieven indruk, zeker niet die van „heilige” stieren. Links ervan staat een overdekte loods waarin kleeren en offeranden. ☼ Aan den overkant van den weg wemelt het van „nontonnens” (kijkers, belangstellenden), die in hun bonte kleeren een aardig, feestelijk effect maken. Een antiek gambang-orkestje, van hoofdzakelijk bamboe-instrumenten, waarbij men dubbele hamers gebruikt, speelt afwisselend met een ander gamelan-orkest onder de heilige helleboomen — kepok en kepoch geheeten — met hun in dit jaargetijde kale grillige takken en mooie roode bloemen, die op elke verbrandingsplaats te vinden zijn. ☼ Er heerscht op het kerkhof een haast gemoedelijke stemming: op de steenen graven die niet als de Mohammedaansche op Java, een recht-opstaand hoofd en voetstuk hebben, doch slechts een hóófdstuk, zitten gezellige groepjes; warongtjes met ijs, „seteroop”, en „ramboot manis” (letterlijk vertaald: zoet haar, d.i. schrapsel van suikerriet, dat voor 2 Chineesche kèpengs — 4 kèpengs = 1 cent! — per portie op een vierkant stukje courant van pl. m. 2 × 2 cM. verkocht wordt), doen uitstekende zaken. ☼ Die Chineesche kèpengs worden hier veel gebruikt, meestal aan touwtjes geregen, als pasmunt, maar ook voor allerlei versieringen en offeranden in de tempels. Er wordt gelachen, gejuicht en gesprongen; het sproeien van den weg blijkt een bron van onuitputtelijke pret, telkens als er een voorbijganger nat gespoten wordt. ☼ Als eindelijk de

LIJKVERBRANDING OP BALI.
STIER-LIJKKIST.

„stoet” in zicht komt, stijgt de vroolijkheid ten top; zoo dikwijls al was er loos alarm gemaakt, hetgeen ieder keer een „run” naar den weg tengevolge had, wat den grappenmakers een uitbundig plezier bezorgde. Een groep jongens van ongeveer 8 jaar met steken op van sterk gepapt doek, draagt een stellage van hout met veel versiering van goud en bloemen; onder juichkreten stormt het troepje van den weg het geaccidenteerde kerkhof op. Achter hen komt een kleurige groep offer-dragende vrouwen; deze offers worden in manden van klapper- of lontarblad gedragen, welke op een bijzonder artistieke manier met geplozen katoen in allerlei felle kleuren op telkens verschillende wijze bewerkt zijn; het effect is zóó aardigst dat indien men deze manden in de een of andere moderne winkel in Europa verkoopen wilde, ze bij tientallen gekocht zouden worden; jammer genoeg zijn ze te teer om in een koffer mee te nemen. Na deze vrouwen komen degenen die den lijkentoren de hoogte opdragen: een reusachtige stellage, van een kleurigheid die alleen in de tropen tot zijn recht kan komen; wel honderd man is noodig om het enorme gevaarte tegen de helling op te torsen, en de aanblik van al die juichende mannen, bij wie alle spieren in spanning zijn, is prachtig. ☼ Voorop staat de aangenomen zoon van den poenggawa, en driemaal wordt nu de toren om het terrein gedragen, — dit geschiedt om de geesten van de dooden op een dwaalspoor te brengen—, en ten slotte neergezet achter de stierkisten; de inmiddels aangebrachte, ook door vele mannen en jongens gedragen, eveneens bont opgetuigde, maar minder zware lijkentrap wordt er tegenaan geplaatst. ☼ Mannen stellen zich op, en onder vreugdekreten worden de in doeken en vloeipapier gewikkelde lichamen (want, omdat dit op een koopje kan, worden tegelijk met de overblijfselen van den poenggawa nog 16 anderen verbrand) die echter dikwijls niet meer zijn dan uitgedroogde mummies of wat overgebleven beenderen, uit den toren gehaald, en één voor één in de voor hem bestemde kist gelegd; kuikens, die dezen morgen door jongens voor dit doel gestolen zijn, voor welker diefstal zij echter niet gestraft worden, laat men los, met de bedoeling de ziel vliegen te leeren. Zijn de lijken overgebracht, dan dragen vrouwen wijwater aan in zilveren en steenen schalen, en, onder auspiciën van den priester wijdt men de lichamen met dit water; na deze handeling werpt men de steenen wijwaterpotjes stuk. Daar, tengevolge van het natworden, de lijken straks niet zouden kunnen branden, wordt, om het water er uit te laten loopen, in de kisten geprikt, om de lichamen heen! Dan sleept men rijs en brandhout aan, dat onder de heilige stieren aangestoken wordt; tegelijk worden ook de toren en de trap in brand gestoken, nadat men nog zooveel mogelijk „moois” ervan afgeplunderd heeft; dat dit werk, waaraan men maanden en maanden gearbeid heeft, in een paar seconden door de vlammen vernietigd zal zijn, gaat hun blijkbaar wel eenigszins aan het hart. Tegen den reeds duister-wordenden hemel is de brand van den toren een grootsch schouwspel; telkens, als een nog onaangestast gedeelte vlam vat, gaat een juichen door de menigte. Het duurt geruimen tijd vóór de vochtige lichamen verbrand zijn, maar eindelijk

is ook hiervan niets meer over; slechts enkele stukken hout van het inwendige der kisten liggen nog na te smeulen. . . . ☼ 's Avonds wordt er op het kerkhof gedanst door twee kleine meisjes van een jaar of 9, 10 en het feest duurt nog tot in den nacht. . . . Den volgenden dag zou tegen het vallen van den avond, de asch der verbrande lichamen in zee geworpen worden, maar toen ik in het bijna donker aan de verbrandingsplaats kwam, was de lijkdienst nog in vollen gang. Op een overdekte verhooging, hoog uitstekend boven de menigte, zit de priester — en spreekt op zangerigen toon zijn gebeden uit; naast hem staat een vaatje met wierook, en de bel, welke hij voortdurend gebruikt, benevens andere priesterlijke benodigdheden. Telkens werpt hij met sierlijk gebaar gewijd water in de richting van de asch. Op den grond, naast de verheven zitplaats van den pedanda, spelen eenige mannen een soort lijkzang, een melodie van slechts enkele tonen, die de spelers, hun bovenlichaam heen en weer wiegend op de wijze der Mohammedanen, meezingen tot in het oneindige herhaald. ☼ De inwoners van het stadje hebben gehoord dat er iemand is, die voorwerpen betreffende de lijkverbranding wil koopen — het is een Australisch schilder, die van plan is, in Sydney een tentoonstelling in elkaar te zetten, er ontwikkelen zich interessante gesprekken: de grafsteen waarop onze wachtersmoede lichamen neergezegen zijn, is weldra omringd door groote en kleine Baliërs, die van alles weten willen over de „negeri blanda”; we vertellen hun van den winter, waarin het sneeuwen kan en het water in ijs verandert, welk nieuws zij met ongeloovige gezichten aanhooren; verscheidenen bieden zich aan als huisjongen; zij willen wel overal mee naar toe, als wij de reis- en verblijfskosten maar betalen. Ondertusschen lijkt het aanbrengen van al die curiositeiten wel wat op grafschennis, en wij voelen ons eenigszins schuldig, vooral wanneer zij ons het groote doek aanbieden, dat als achtergrond dient voor de asch der 17 lichamen; het scheelt weinig, of het doek wordt er al afgehaald, terwijl de asch er nog rust. ☼ Een familielid van den overleden poenggawa vraagt of wij niet eens op de stellage, waar de asch ligt, willen komen kijken. „er was”, zei hij, „zoo weinig belangstelling van de Europeanen dit keer”. . . . En wij, die niet eens in de buurt durfden komen, uit vrees te profaneeren! Ons piëteitsgevoel bleek dus wel overdreven, of laten wij zeggen, misplaatst. ☼ De asch der 17 Baliërs is bedekt door doeken en banden van lontarblad; daar, waar het hoofd verbeeld te liggen, is een steek van wit doek geplaatst tegen een rijkbewerkt kussen, en aan het voeteneinde staan zilveren offerschalen, o.a. een bak met bloemen en munten, pakjes kaïns, gouden voorwerpen enz. Naast de plaats waar de asch ligt, staat een stoel voor den „dewa” (geest); via dezen stoel, zegt ons het familielid van den poenggawa, gaat de ziel naar de „mata hari” (zon). Terzijde bevinden zich lange houten bakken met offeranden: opgevulde speenvarkens, levende kuikens, eieren, en een massa onbeschrijfelijke heerlijkheden; tusschen al die dingen staan vaatjes met wierook (van geurig hout) die de wind naar de asch toedrijft. Overal zwerven de honden rond, als hyena's op een slagveld. ☼ Schier eindeloos lijkt ons de dienst, maar

LIJKVERBRANDING OP BALI.
BIJZONDER HOOGHE LIJKENTOREN.

het is ook ruim 10 uur in den avond als de eerste aanstalten tot vertrek gemaakt worden, doch ook dit duurt nog een heelen tijd, en dan komen, door vrouwen gedragen, de als „hoofden” fungeerende gepapte steken, welke de pedanda den zegen geeft, en bloemen en wijwater toewerpt, vóórop; daarachter de draagstoelen met de asch, — één kleine en één groote —, en tenslotte de „belangstellenden”. De eetwaren verspreiden langzamerhand een ondragelijken stank, maar toch zoeken velen nog of er iets van hun gading bij is, want, is de asch eenmaal weg, dan hebben de offers hun dienst gedaan. Nu gaat de stoet naar het strand, waar met een prauw de asch in zee gebracht wordt. De kostbare kaïns en andere gebruiksvoorwerpen, die het stoffelijk overschot begeleiden, werpt men niet in zee, immers de essence hebben de dooden nu toch meegenomen, zeggen de inlanders.... practisch!!

M. T.

DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN Mr. SERLES

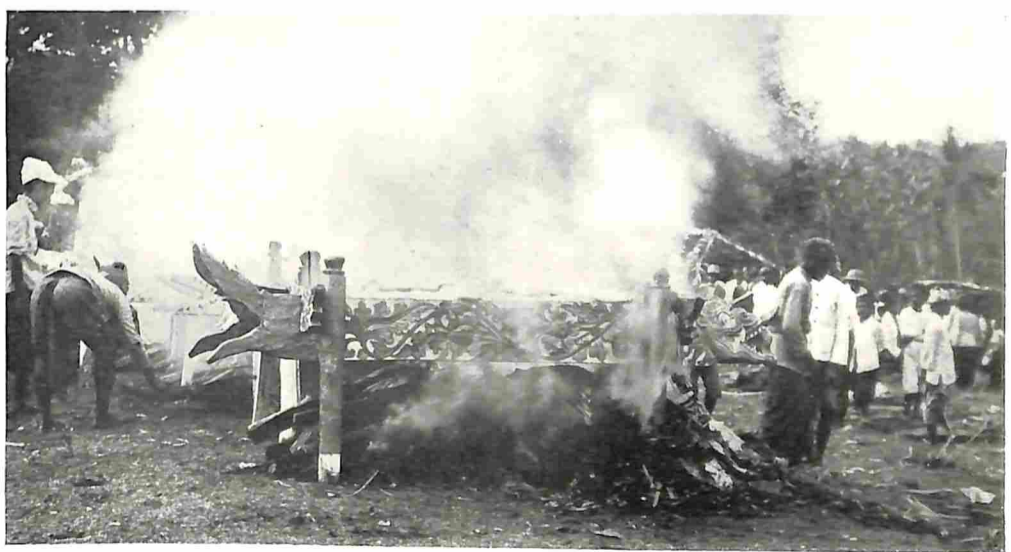
15) door W. B. M. FERGUSON.

Ik, die deze verklaring bestudeerd had tot ik ze woordelijk kende, volgde nauwkeurig alles wat ze zei. Zij sloeg niet de minste kleinigheid over. „Het was tien minuten over half zes, toen u voor het huis stond”, herhaalde Blunt, toen zij geëindigd had. „U legde hoed en mantel af in de vestibule, en bent door den salon naar de bibliotheek gegaan, nadat u enkele woorden gewisseld had met Commissaris Cary, die stond te praten met Evans.” „Jawel”, zei Isabel mat. „Wees u zoo goed niet ongeduldig te worden, Miss Gregory”, vervolgde Blunt, wien de toon waarop ze dit zei niet was ontgaan. „Ik laat u dat niet allemaal herhalen voor mijn plezier. Die kleinigheden, die u zoo onbetekenend voorkomen, zijn van het allergrootste gewicht, want daarop berust de heele zaak. Het bewijs van uw onschuld”, voegde hij er veelbetekenend aan toe, „hangt af van het juist onthouden en nauwkeurig weergeven van wat u zag, hoorde en deed gedurende die twintig minuten — van het oogenblik, dat u het huis binnentrad tot dat waarop de butler de misdaad ontdekte.” Die woorden deden mij beven van opgewondenheid, terwijl Isabel onwillekeurig huiverde en Blunt onbewegelijk bleef aanstaren. „Wilt u daarmee zeggen”, fluisterde zij, „dat — dat u mijn onschuld kunt bewijzen? Dat u het onmogelijke mogelijk kunt maken? U hebt Mr. Tynon bewezen, dat niemand binnen dien lichtkring had kunnen komen, zonder door mij te worden gezien; en toch zegt u, dat u in mijn onschuld gelooft —” „Wacht eens even. Daar komen we zoo dadelijk toe”, viel hij haar in de rede. „Maar” voegde hij er ernstig aan toe, „ik heb hoop dit geheim op te lossen op een wijze, die u de gemoedsrust zal hergeven. Ik zal u niet vragen het onmogelijke te gelooven, maar ik hoop u over eenigen tijd in bijzonderheden te kunnen vertellen hoe de misdaad in zijn werk is gegaan en u — den moordenaar te toonen.” Isabel haalde diep en hijgend adem. Ze kreeg een kleur en ik zag een glans in haar oogen komen, die het mij heel wat waard zou zijn geweest, als ik dien daarin had gebracht. Nooit had ze mij zoo aangekeken, als ze nu naar Jimmie keek. „De salon was donker toen u er binnen kwam,” vervolgde deze met den blik gericht op zijn copie der getuigen-verklaringen. „Hoe donker wel? Kunt u mij daar eenigszins een idee van geven?” „Het was schemerdonker”, antwoordde zij diep nadenkend. „Commissaris Cary en Evans kon ik natuurlijk uitmuntend zien, want zij stonden voor het venster. Het vuur gaf niet veel licht — ik kon zien, dat de butler er pas blokken op had gegooid en dat ze nog geen vlam gevat hadden.” „U bent heelemaal niet in de kamer gebleven?” „Niet langer dan een oogenblik; juist lang genoeg om Commissaris Cary goeden avond te wenschen en Evans de gelegenheid te geven te zeggen, dat Mr. Serles zoo dadelijk beneden zou komen.” „Was het zoo donker, dat u het Japansche scherm niet kon zien, Miss Gregory?” „Ik kan me niet herinneren het

LIJKENTOREN OP NOORD-BALI.
LINKS DE OMFLOERSTE LAMP.

te hebben opgemerkt”, antwoordde zij langzaam, „dus moet het daar te donker voor zijn geweest, zooals u zegt. Daar het vuur nog niet opgevlamd was, scheen het licht niet zoo op de gouden draken als het later gedaan heeft; en daardoor denk ik, dat het mijn aandacht niet heeft getrokken.” „Een logische veronderstelling. Heel goed”, zei Jimmie met een heel tevreden gezicht. „U kunt dus niet zeggen, waar het scherm gestaan heeft? Wat dat betreft, had het waar dan ook kunnen zijn?” „Jawel. Ik kon werkelijk geen enkel meubelstuk goed onderscheiden en ik herinner me, dat ik over een krukje struikelde, toen ik naar de bibliotheek liep. Het moet dus nog al tamelijk donker zijn geweest.” „Zoodra u in de bibliotheek waart, hebt u de lamp opgestoken en bent aan uw werk gegaan. Hebt u gezien, dat de butler den salon uitging?” „Nee; ik heb hem alleen maar gehoord. Dat wil zeggen, ik hoorde hem nog iets zeggen tegen Commissaris Cary en de deur sluiten.” „Hadt u toen al de lamp opgestoken?” „Nee; ik was er mee bezig. Er haperde iets en daardoor duurde het eventjes eer de lamp brandde.” „Dus hadt u geen zichtbaar bewijs, dat de butler den salon had verlaten?” „Dat is waar”, antwoordde zij, blijkbaar verontrust door die gedachte. „Ik had geen zichtbaar bewijs. Ik heb hem niet zien weggaan.” „U hadt de lamp

LIJKVERBRANDING OP NOORD-BALI.

opgestoken en was juist begonnen uw stenogram uit te werken, toen Mr. Serles binnenkwam", vervolgde Blunt. „Nu heb ik van den aanvang af opgemerkt, Miss Gregory, dat u niet gezegd hebt, dat u Mr. Serles de kamer hebt *zien* binnenkomen. Vergis ik me niet als ik meen te mogen aannemen, dat u hem inderdaad niet *gezien* hebt? Dat u niet omkeekt, toen hij binnenkwam?" „Nee, ik heb niet omgekeken", antwoordde zij mechanisch, met starende oogen. „Ik was juist aan mijn werk begonnen en was druk bezig, omdat ik bijna een half uur te laat gekomen was, en ik was bang, dat Mr. Serles daar boos om zou zijn. Maar ik heb hem naar den leuningstoel hooren loopen en ik heb hem hooren spreken met Commissaris Cary —" „Maar u hebt hem niet gezien!" hield Blunt vol. „U hadt niet het bewijs uwer oogen. Is het niet een feit, dat u noch den butler de kamer hebt *zien* uitgaan, noch uw patroon hebt *zien* binnenkomen, Miss Gregory? Is dat niet een feit?" herhaalde hij dringend, zich over de tafel buigend en haar vast in de oogen kijkend. „J-ja", fluisterde zij verbluft. „Tracht u — mij te doen gelooven, dat het niet Mr. Serles was, die de kamer binnenkwam?" voegde zij er na eenigen tijd aan toe, een bevende hand tegen haar voorhoofd leggend. „Ik zeg u, dat ik hem hoorde spreken. Ik kan herhalen wat hij gezegd heeft. Ik hoorde, dat hij met Commissaris Cary over de lijst sprak. En al heb ik alleen *gehoord* dat Evans de kamer uitging en Mr. Serles er in kwam, Commissaris Cary heeft ze *gezien*, dat feit valt niet weg te cijferen —" „We zullen straks zien of daar ook niet een verklaring voor te vinden is," viel Jimmie haar in de rede. „Op het oogenblik houden we ons alleen bezig met de vraag wat u hebt gezien, gehoord en gedaan. U bent heel zeker, dat u niet onder den invloed van enig bedwelmingsmiddel was dien avond, Miss Gregory? U was niet bijvoorbeeld onder den hypnotischen invloed van een sterkeren wil? Al uw geestvermogens waren geheel normaal en volkomen in uw macht?" „Ik heb geen reden iets anders te gelooven. Ik was in ieder opzicht even normaal als ik nu ben." ☒ Blunt vroeg verlof te mogen rooken en schonk een tijdje peinzend aandacht aan zijn sigaret, terwijl Isabel, doodstil, geen oogenblik haar oogen afwendde van zijn voorover gebogen hoofd. „Ik weet, dat het onmogelijk is", fluisterde Isabel ten slotte, alsof ze haar geheimste gedachte onder woorden bracht. „Het is absoluut onmogelijk en toch hebt u mij den moed gegeven om te hopen, dat —" „Wat is absoluut onmogelijk?" vroeg Jimmie plotseling opkijkend. „Dat u een logische oplossing aan de hand kunt doen!" riep ze uit, haar magere handen wringend. „Zeker, het is absoluut onmogelijk." En toch bleef ze naar hem kijken met oogen waaruit hoop en verwachting spraken. ☒ „Ik dacht, dat ik reeds de oplossing had gegeven, voor zoover het betreft het bewijs van uw onschuld, Miss Gregory," zei Jimmie langzaam. „Ziet u dan niet in, waar ik langzamerhand heen wilde? Ik zeg, dat onder de gegeven omstandigheden de misdaad niet kan zijn gepleegd zonder uw medeweten en toch geloof ik in uw onschuld. Wat is de voor-de-hand liggende gevolgtrekking hieruit? Een kind zou die zien, omdat een kind niet tracht het mogelijke en het onmogelijke met elkaar te verzoenen. Voor een kind is wat niet kan, onmogelijk en daarmee uit; als u dus onschuldig bent, bent u onschuldig. Maar als u onschuldig bent, kan dus ook de misdaad niet in uw tegenwoordigheid gepleegd zijn — of met andere woorden, Miss Gregory, *Mr. Serles was*

Foto A. Sanajck.

DE TROMPETSTEEG TE ARNHEM.

vermoord vóór u het huis binnen waart gekomen.....
 ☒ Bij die verbazende en ik mag zeggen ietwat bespottelijke verklaring staarde ik Jimmie met open mond aan, alsof hij plotseling gek geworden was, terwijl Isabel als verstijfd van verbazing bleef zitten. „Maar je bent gek, Jimmie!" barstte ik eindelijk los, meer dan ik zeggen kon onthutst en teleurgesteld. „Dat is te dwaas om los te loopen. Waarom zeg je niet liever dadelijk, dat Mr. Serles heelemaal niet vermoord is? Maar als 't je geen ernst is — ofschoon ik moet zeggen, dat je al een heel ongelukkigigen tijd uitzoekt om grappen te verkoopen —" „Och, gunt u Mr. Blunt zijn plezier", riep Isabel uit, met moeite de woorden uit haar keel stootend, terwijl een kleur van toorn in haar gelaat opsteeg. „Laat hem ten koste van alles genieten van zijn opvatting van humor!" Zij stond op en keerde zich om, met moeite een snik onderdrukkend bij die plotselinge reactie; bij dit grimmig-bespottelijke einde van al haar hoop en verwachtingen. ☒ „Op mijn woord, Tynon", zei Jimmie zuchtend, „jij bent een stroohalm om op te steunen. En dat is het knappe jongemensch, die vroeger vaak zoo goed geholpen heeft! Komaan, Miss Gregory", vervolgde hij levendig, „u zult wel ophouden zoo slecht over mij te

denken, als u maar eerst eens goed hebt nagedacht over dat nieuwe denkbeeld van mij. Het verwondert mij niet, dat u voor een oorspronkelijke gedachte terugschrikt, nadat u zoolang met Mr. Tynon hebt omgegaan. Maar ik wensch werkelijk u van dienst te zijn, want u hebt mij een onschatbaren dienst bewezen." „Ik?" herhaalde zij, ten hoogste verbaasd. „Waarmee?" „Omdat, Miss Gregory, u een van die zeldzame menschen zijt, wier oprechtheid, eerlijkheid en waarheidsliefde zelfs den meest ongeloofige onmiddellijk overtuigen. Omdat u een eenzaam leven hebt geleid, dat het kwaad zelfs nooit heeft kunnen naderen. Dit alles is van onschatbare waarde voor mannen van het vak. U hebt mij geholpen deze zaak tot klaarheid te brengen, omdat ik u van den aanvang af als mogelijke factor kon uitschakelen." „Ik — ik begrijp u niet", zei zij zwakjes en toch blozend van trots. „U kon alleen van den beginne aan mijn onschuld gelooven door — door uw dwaze stelling als juist te aanvaarden. Het is natuurlijk volkomen waar, dat ik onschuldig zou

zijn als Mr. Serles vermoord was vóór ik het huis inkwam." „En dat is precies wat ik van den aanvang af geloofd heb — toen ik overtuigd was van uw onschuld", zei Jimmie. „Ik maak geen grapjes, Miss Gregory. Komaan, ziet u zelf niet in, dat dit de eenig mogelijke oplossing is? Het is een eenvoudige kwestie van logisch redeneeren. Wij weten, dat u onschuldig zijt. We weten, dat u niet onder den invloed van een verdoovingsmiddel bent geweest. Wij weten, dat u ten volle in het bezit waart van al uw geestelijke vermogens. Wij weten, dat de misdaad niet kan zijn gepleegd zonder uw medeweten. Dit zijn onbetwistbare en vaststaande feiten; en zij geven een even onwankelbare slotsom als dat één minus één nul is. Als de misdaad niet *kon* zijn gepleegd, dan kon 't niet en daarmee uit. En als het niet *kon*, dan is 't ook niet gebeurd. Klem u vast aan die waarheid en tracht niet het onmogelijke mogelijk te maken. Als de misdaad niet kon gepleegd zijn, terwijl u daar waart, dan moet ze gepleegd zijn vóór uw komst. Kunt ge u iets logischers denken? Is het niet een zaak van zuivere redeneering, waarbij men weigert zich te laten misleiden door schijnbaar tegenstrijdige feiten?"

(Wordt vervolgd).